

INFORMACJA

o posiedzeniu **Komisji Ustawodawczej**

nr posiedzenia: **316**

data posiedzenia: **26 kwietnia 2023 r.**

Porządek posiedzenia:

1. Rozpatrzenie ustawy o Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007–2022 (druk senacki nr 955, druki sejmowe nr 2838, 2868, 2910 i 3075).

Posiedzeniu przewodniczył:

przewodniczący komisji Krzysztof Kwiatkowski.

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie komisji:

Rafał Ambrozik, Marek Borowski, Krzysztof Brejza, Leszek Czarnobaj, Grzegorz Czelej, Jerzy Czerwiński, Stanisław Gawłowski, Stanisław Gogacz, Jolanta Hibner, Jan Maria Jackowski, Magdalena Kochan, Agnieszka Kołacz-Leszczynska, Marek Komorowski, Krzysztof Kwiatkowski, Jan Filip Libicki, Marek Martynowski, Krzysztof Mróz, Wojciech Piecha, Krzysztof Słoń, Adam Szejnfeld, Wadim Tyszkiewicz, Kazimierz Michał Ujazdowski, Barbara Zdrojewska,

goście, m.in.:

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich:

starszy specjalista w Zespole Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego
Janusz Roszkiewicz,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka:

prawnik Marcin Wolny,

Krajowa Rada Radców Prawnych:

ekspert w Ośrodku Badań, Studiów i Legislacji Maciej Berek,

Krajowa Rada Notarialna:

wiceprezes Aleksander Szymański,

Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”:

członek zarządu Aleksandra Antoniak-Drożdż,

Stowarzyszenie Sędziów „Themis”:

członek Zarządu Głównego Dominik Czeszkiewicz,

eksperti:

pracownik Katedry Filozofii Prawa i Nauki o Państwie na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie Warszawskim Marcin Matczak,

adiunkt w Katedrze Logiki i Argumentacji Prawniczej na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie Warszawskim Hanna Machińska,

pracownik Katedry Administracji Publicznej w Kolegium Ekonomiczno-Społecznym w Szkole Głównej Handlowej Artur Nowak-Far,

Kancelaria Senatu:

pracownik Biura Legislacyjnego Michał Pruszyński.

Ad 1.

Ze względu na brak autorów projektu, posła sprawozdawcy czy przedstawiciela rządu ustawę omówił przewodniczący komisji Krzysztof Kwiatkowski. Określił ustawę jako bubel, którego nikt nie chce bronić. Wyjaśnił, że ustawa określa zadania i kompetencje komisji, która ma być powołana do badania i opisywania wpływów rosyjskich zarówno na działalność funkcjonariuszy publicznych oraz kadre kierowniczą wyższego szczebla spółek Skarbu Państwa, jak i innych osób, które w istotny sposób wpływały na bezpieczeństwo wewnętrzne Polski. Komisja mogłaby m.in. wydawać zakaz pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi do 10 lat przez osoby, które uznałaby za winne złamania ustawy. Przewodniczący poinformował również, że do izby wyższej wpłynęło kilkanaście opinii prawnych na temat ustawy i wszystkie były jednoznacznie negatywne. Opinie takie nadesłali do Senatu: prof. Teresa Gardocka, prof. Marcin Matczak, prof. Artur Nowak-Far, prof. Ryszard Piotrowski, prof. Jerzy Zajadło, rzecznik praw obywatelskich Marcin Wiącek, a także Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”, Helsińska Fundacja Praw Człowieka i Krajowa Rada Radców Prawnych.

Nad omawianą ustawą przeprowadzono dyskusję.

Prof. Marcin Matczak z Uniwersytetu Warszawskiego podkreślił „szczególnie niską jakość” tego aktu prawnego. W jego opinii ustawa narusza co najmniej 10 norm konstytucyjnych, m.in. zasady demokratycznego państwa prawa, legalizmu, proporcjonalności, równości, podziału władz. Jego zdaniem zakres działania komisji pokrywałby się z zakresem działania 5 służb.

W swej opinii prof. Artur Nowak-Far ze Szkoły Głównej Handlowej wskazał na niezgodność ustawy w wielu kwestiach z prawem unijnym i konwencyjnym – z Kartą Praw Podstawowych i Europejską Konwencją Praw Człowieka. Ustawa zawiera przepisy o charakterze quasi-karnym, a z uwagi na jej ukształtowanie jako aktu prawa administracyjnego powoduje wyłączenie stosowania zasad stanowiących gwarancje procesowe osób, wobec których toczy się przewidziane w ustawie postępowanie. Ustawa narusza wspólne dla państw członkowskich UE oraz powoływane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zasady konstytucyjne państw unijnych lub zasady konstytucyjne uznane za szczególnie ważne dla stosowania Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Ekspert w Ośrodku Badań, Studiów i Legislacji KRRP Maciej Berek, były szef RCL, wskazując na błędy proceduralne przy uchwalaniu ustawy, zgłosił zastrzeżenia w związku z przewidzianą w ustawie możliwością zwolnienia radców prawnych i adwokatów z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej.

Janusz Roszkiewicz z Biura RPO zwrócił uwagę na okoliczność, iż członkowie komisji nie muszą być prawnikami, mimo że komisja zyskuje charakter quasi-sądowy, a parlamentarzyści mogą być pociągani do odpowiedzialności bez uprzedniego uchylania im immunitetu.

Przedstawiciel Biura Legislacyjnego Michał Pruszyński wskazał, że ustawa jest dotknięta wadami konstytucyjnymi nieusuwalnymi na etapie prac legislacyjnych w Senacie, a w obecnym kształcie nie powinna stać się częścią polskiego porządku prawnego.

Senator Krzysztof Kwiatkowski, mając na uwadze na brak możliwości poprawy ustawy w taki sposób, by doprowadzić do jej zgodności z konstytucją, zgłosił wniosek o odrzucenie ustawy.

Komisja przyjęła ten wniosek.

Sprawozdawcą komisji będzie senator Krzysztof Kwiatkowski.

Konkluzja:

Komisja wnosi o odrzucenie ustawy (druk senacki nr 955 A).

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące zawodową działalność lobbingową.

Opracowano w BPS